

ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ชุมชนวัดเชิงหวาย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

รุ่งศิริ นุชสุวรรณ

บทความนี้เป็นบทความวิจัยที่ได้ตัดตอนมาจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ชุมชนวัดเชิงหวาย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ” สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนื้อหาของ การวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นปัจจัยเสี่ยง ที่มีผลต่อการจัดการกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ชุมชนวัดเชิงหวาย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ภายใต้ข้อบังคับและระเบียบการให้ความคุ้มครอง แก่สมาชิกของกองทุนฯ นำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความยั่งยืนของกองทุนฯ ซึ่ง ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์สำหรับการทำความเข้าใจปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อสถานะความ มั่นคงทางการเงินของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ในอนาคตและเป็นประโยชน์ สำหรับการไปใช้ในการพัฒนากองทุนฯ และบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนใน อนาคต การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ (ด้านความต้องการของผู้ที่ยังไม่เข้ามา เป็นสมาชิกกองทุนในชุมชนวัดเชิงหวาย เขตบางซื่อ) และเชิงคุณภาพ (ด้านการบริหารจัดการของ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ) โดยใช้วิธีการ สังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการกองทุนฯ การสัมภาษณ์กับ ประธานกองทุนและคณะกรรมการทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ การจัดเวทีเพื่อนำเสนอแลกเปลี่ยนการบูรณาการการจัดสวัสดิการชุมชน ระหว่างท้องถิ่น (สำนักงานเขตบางซื่อ) กับกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ นักวิจัยใช้แนวคิดการบริหารจัดการ ความเสี่ยง (ด้านการเงิน ด้านการดำเนินงาน) และการพัฒนากองทุนอย่างยั่งยืนตามหลัก ธรรมมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ หมวดวิชานโยบายสวัสดิการสังคม
ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ

เมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจอย่างหนักเกิด ภาวะคนว่างงานเพิ่มขึ้นในปี 2541 จำนวน 1.13 ล้านคน รายได้ต่อหัวลดลง ส่งผลให้คนไทย โดยเฉพาะระดับกลางและระดับล่างมีคุณภาพชีวิตที่ลดลงอย่างมาก เกิดภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง จำนวน คนจนมีสูงขึ้น และความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้มีมากขึ้น

จากปัญหาวิกฤตการณ์ดังกล่าวข้างต้นมีมาแล้วทุกยุคทุกสมัยมาบ้างน้อยบ้างตาม ภาวะการณ์ รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็ได้จัดหาแนวทางแก้ไข ปัญหาในช่วงที่สังคมไทยประสบกับ ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโดยเฉพาะปี พ .ศ.2540 โดยเรียกตาม ไอเอ็มเอฟ (IMF) และ ธนาคารโลก (World Bank) ว่า “โครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม หรือ คปส . (Social Safety Nets)” ซึ่งเป็น การจัดสวัสดิการสังคมที่คุ้มครองป้องกันมิให้คนในสังคม ประสบภาวะความทุกข์ยากลำบากมาก เกินไป มีเป้าหมาย 3 ระดับ ตั้งแต่ (1) การแก้ไขความเดือดร้อนหรือบำบัดรักษา โดยใช้รูปแบบการ สงเคราะห์ (2) การป้องกันปัญหา โดยเน้นเรื่องการพัฒนาความรู้ และการฝึกอาชีพ และ (3) การ พัฒนาศักยภาพความคิด และจิตใจ ด้วยการพัฒนาให้คนมีอารยธรรม ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคม ครอบคลุมถึงเรื่องการสงเคราะห์สังคม การประกันสังคม และการบริการสังคม นอกจากหน่วยงาน ภาครัฐแล้ว ยังมีภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคชุมชน ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการ บริการสวัสดิการในสังคมไทย (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2547 น. 47)

ถึงแม้ว่ารัฐบาลและบทกฎหมายจะเปิดให้มีการจัดระบบสวัสดิการให้ประชาชนด้วยกลไก หลากหลายรูปแบบที่ดูแลสวัสดิการของคนหลายกลุ่มแล้วก็ตาม แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาด้าน คุณภาพ และไม่สามารถจัดให้มีสวัสดิการอย่างทั่วถึง ครอบคลุมประชากรทั่วประเทศได้ โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้มีงานทำ แต่ไม่ได้รับความคุ้มครองและไม่มีหลักประกัน ทางสังคมจากการทำงาน ซึ่งจากผลสำรวจในปี 2552 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวน แรงงานนอกระบบมีมากถึง 24.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.4 จากจำนวนผู้มีงานทำทั้งสิ้น 38.4 ล้านคน โดยที่เหลือเป็นผู้ทำงานในระบบหรือแรงงานในระบบมีเพียง 14.1 ล้านคน หรือคิด เป็นร้อยละ 36.6 และยังมีกลุ่มประเภทคนจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางด้าน สังคม ซึ่งในรายงาน วิจัยฉบับสมบูรณ์ “การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อย โอกาสในสังคมไทย : กลุ่มคนจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม ” ของ อภิัญญา เวชยชัย และ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุ ลย์ พบว่า คนกลุ่มนี้ยังไม่มีโอกาสเข้าถึงระบบ สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ เนื่องจากการจัดสวัสดิการของรัฐ ซึ่งเน้นการให้บริการแบบสังคม

สงครามในระบอบสถาบันเป็นหลัก มีการกำหนดเงื่อนไขในการช่วยเหลือที่เน้นระบบเอกสาร หลักฐาน ทำให้ไม่สามารถแสดงตัวและเข้าถึงบริการได้

นอกจากนี้ ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่สังคมไทยกำลังเผชิญ ซึ่งนับวันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกับสัดส่วนของประชากรสูงอายุ และนับเป็นประเด็นเชิงนโยบายที่ภาครัฐต้องเตรียมแบกรับภาระในการสร้างหลักประกันด้านสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับกลุ่มประชากรสูงอายุ

จากปัญหาการจัดสวัสดิการโดยรวมในสังคมไทยข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทการบริหารจัดการระบบสวัสดิการสังคมทั้งหมดได้ แต่ทำได้เพียงการจัดสรรปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชนเฉพาะผู้มีสิทธิ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจริงๆ ด้วยการให้สวัสดิการขั้นต่ำ และลดบทบาทการจัดสวัสดิการภาครัฐ โดยเพิ่มความสำคัญของสวัสดิการสังคมที่ไม่ใช่ภาครัฐยิ่งขึ้นตามแนวทางโครงการขยายความปลอดภัยทางสังคม หรือ คปส. (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2547)

ปัจจุบัน ภาครัฐได้ดำเนินการสร้างสังคมสวัสดิการดี วยการผนึกกำลังจากภาคส่วนต่างๆ (รัฐ : ธุรกิจ : ชุมชน) โดยอาศัยทุนทางสังคมบนฐานของสวัสดิการสังคมไทยที่มีอยู่แล้ว 3 ฐาน คือ ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ฐานวัฒนธรรมชุมชน และฐานสิทธิพื้นฐานทางสังคม เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการที่หลากหลาย เปิดกว้าง เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย (สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551, น.2) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสวัสดิการโดยภาคประชาชน ช่วยลดความเสี่ยงภาวะขาดแคลนเงินออมและการเข้าถึงสวัสดิการที่ภาครัฐจัดให้ สามารถเข้าถึงคุณภาพชีวิตที่ดีตามอัตภาพด้วยระบบการออม (กลุ่มสัจจะออมทรัพย์) ระบบสวัสดิการ ชุมชน โดยใช้ต้นทุนการบริหารจัดการต่ำ เป็นการส่งเสริมทุนทางสังคมและการทำงานร่วมกันของประชาคมในท้องถิ่นโดยอาศัยภูมิปัญญาจากปราชญ์ชาวบ้าน จะนำไปสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เพื่อให้เกิดสวัสดิการและมีสถานะการกินดี อยู่ดี มีสุข และมีสิทธิในสังคมไทย อีกประการหนึ่ง เป็นการช่วยลดการทำงานของภาครัฐในอีกหนทางหนึ่งด้วย

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้รายงานความคืบหน้าผลจากการขับเคลื่อน ขบวนการสวัสดิการชุมชน ณ เดือนมิถุนายน 2552 จำแนกเป็นรายภาค พบว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,855 แห่ง จำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก 20,283 หมู่บ้าน/ชุมชน จากจำนวนสมาชิกก่อตั้งรวม 80,588 ราย ได้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 929,992 ราย ถือว่าเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัวในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา จากเงินทุนสวัสดิการ ก่อตั้งรวม 31,259,276 บาท และในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 556,262,800 บาท

จากบทบาทความสำคัญของกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละ 1 บาท ที่ดำเนินการโดยภาคประชาชนเพื่อชุมชน ช่วยส่งเสริมพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ด้วยการฟื้นฟูสวัสดิการชุมชนให้สามารถเป็นหลักประกันความมั่นคง ในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันของในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการให้อย่างมีคุณค่า การรับอย่างมีศักดิ์ศรี และเกิดการเชื่อมโยงทุนทางสังคมที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า เพื่อดูแลช่วยเหลือกันอย่างยั่งยืน จึงต้องมีการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนวันละ 1 บาทให้เข้มแข็งยั่งยืน เพื่อให้สามารถอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง โดยคำนึงถึงประเด็นความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละ 1 บาท ซึ่งมีที่มาจากระเบียบการจ่ายสวัสดิการของกลุ่มสังคมจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาทตามข้อเสนอของครูชบ ยอดแก้ว ที่กำหนดให้มีการจ่ายบำนาญผู้สูงอายุ และเป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้เกิดความกังวลในมุมมองของนักวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์เมื่อวิเคราะห์ความยั่งยืนทางการเงินของกองทุนเมื่อมีการจ่ายบำนาญให้กับผู้สูงอายุที่เข้าเกณฑ์การได้รับสวัสดิการ บำนาญในอนาคต เนื่องจากรายงานการศึกษาวิจัย ระบบสวัสดิการภาคประชาชนของ วรเวศม์ สุวรรณระดา (2550) ได้ศึกษากลุ่มสังคมจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท ตำบลคลองเปี้ยะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นต้นแบบการจัดกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ทั่วประเทศ เมื่อพิจารณาในระยะ ยาวแล้ว พบความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งคาดการณ์ว่าจะประมาณอาจไม่เพียงพอ เกิดภาวะหนี้กองทุน เนื่องจากสัดส่วนผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนจำนวนมาก และโครงสร้างอายุประชากรยืนยาวมากขึ้น กองทุนต้องแบกรับภาระอันเกิดจากความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรในพื้นที่ที่มีอาจควบคุมได้ อาทิเช่น การจ่ายสวัสดิการกรณีนอนโรงพยาบาล เสียชีวิต บำนาญ จะสูงขึ้น โดยเฉพาะกรณีที่น่าเงินบำนาญมาเป็นส่วนหนึ่ง และเป็นส่วนสำคัญของสวัสดิการที่จัดให้กับสมาชิก ประเด็นดังกล่าวอาจ จะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืน และสถานะความ มั่นคง ทางการเงินของกองทุนในอนาคต ดังนั้น กองทุนจึงต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อช่วยให้สามารถพิจารณาทบทวนความเสี่ยงกรณีต่างๆ และลดปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงทางเทคโนโลยี เป็นต้น โดยพิจารณาดูทั้งในเชิงระบบและโครงสร้าง การจำแนกความเสี่ยงทำให้สามารถคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ควบคุมปัจจัยเสี่ยง ประเมิน ติดตาม และวางแผนเพื่อตอบสนองความเสี่ยง เช่น เรื่องการจ่ายสวัสดิการตามระเบียบที่กองทุนกำหนดขึ้น ความสามารถของกองทุนในการจ่ายสวัสดิการบำนาญให้กับสมาชิกโดยไม่กระทบต่อสถานะการเงินของกองทุนหรือไม่มีภาวะหนี้สิน และก่อให้เกิดความยั่งยืนของกองทุน เป็นต้น

ชุมชนเขตบางซื่อที่มีการจัดสวัสดิการจากฐานองค์กรการเงินชุมชน โดยจัดตั้งเครือข่ายออมทรัพย์บางซื่อพัฒนา เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2540 จากการสนับสนุนการพัฒนา เครือข่ายของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม.) หรือสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในปัจจุบัน โดยขณะนั้นเริ่มทำกลุ่มออมทรัพย์ร่วมกัน และมีกลุ่มเข้าร่วมขบวนการทั้งหมด 6 กลุ่ม ภายใต้ชื่อของชุมชน ได้แก่ กลุ่มเขมาเนรมิต กลุ่มวัดเชิงหวาย กลุ่มสะพานไม้ กลุ่มสวัสดิศึกษา กลุ่มสวนรื่น กลุ่มสุขสันต์ 1 และสมาชิกของเครือข่ายเริ่มมีการขยายเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวางในช่วงปี พ.ศ. 2543 เนื่องจากเครือข่ายฯ เป็นพื้นที่นำร่องที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund : SIF) ตามโครงการจัดสวัสดิการเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เมนู 5 โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนเป็นจำนวน 645,000 บาท เพื่อมาช่วยเหลือสมาชิกที่ด้อยโอกาส ได้แก่ เงินช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี คนพิการ เป็นลักษณะของเงินให้เปล่า ทำให้ชุมชนต่างๆ มีความสนใจเข้ามาร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย กันเป็นจำนวนมากถึง 22 ชุมชน (จากจำนวนชุมชนในเขตบางซื่อทั้งหมด 49 ชุมชน) โดยเครือข่ายได้นำงบประมาณมาจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เป็นเงินให้เปล่า ได้แก่ การสนับสนุนทุนการศึกษา ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
2. นำมาเป็นเงินทุนหมุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อนำรายได้มาช่วยเหลือผู้ยากไร้

จากแนวคิด “การสร้างกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ยั่งยืน ” ทางเครือข่ายจึงมีการจัดสรรนำเงินบางส่วนมาเป็นเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้เกิดรายได้และนำเงินดังกล่าวมาช่วยเหลือสมาชิก เพื่อให้เกิดกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างกว้างขวาง มีการกระจายเงินกองทุนต่างๆ ลงสู่ชุมชนโดยให้แต่ละชุมชนบริหารจัดการเพื่อนำดอกผลที่ได้มาจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก แต่ประสบความสำเร็จเพียงบางชุมชนเท่านั้น ดังนั้น คณะกรรมการกลุ่มต่างๆ ในเครือข่ายบางซื่อ จึงได้มีการปรึกษาหารือโดยนำเอาจากประสบการณ์การจัดสวัสดิการที่ผ่านมา โดยการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่เข้าร่วมกับเครือข่ายมีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกแต่ละกลุ่มเป็นฐานเดิมอยู่ก่อนแล้ว มีการจัดสวัสดิการจากฐานกลุ่มออมทรัพย์และการสมทบจากสมาชิก ตัวอย่างเช่น กลุ่มออมทรัพย์วัดเชิงหวาย กลุ่มออมทรัพย์ชอยสนิท กลุ่มศรีบุญยืนพัฒนา กลุ่มออมทรัพย์เขมาเนรมิต กลุ่มออมทรัพย์บุญเหลือ เครือข่ายออมทรัพย์บางซื่อพัฒนาจึงเริ่มมีการจัดสวัสดิการระดับเครือข่ายอีกครั้งในเดือนกันยายน 2547 ซึ่งมีเป้าหมายในการจัดสวัสดิการครั้งนี้เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในรูปแบบของการช่วยเหลือ ได้แก่ การจัดสวัสดิการผู้นำ สวัสดิการค่าประกันเงินกู้ เงินช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิต และค่ารักษาพยาบาล โดยการจัดสวัสดิการดังกล่าว เครือข่ายได้เรียนรู้วิธีจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาขบวนการ

การเงินและสวัสดิการชุมชน และได้เข้าร่วมจัดสวัสดิการกับสถาบันองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนแห่งชาติ (พอสช.) ซึ่งวิธีการในการระดมกองทุนเพื่อมาจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกคือ เครือข่ายได้นำเงินกองทุนหมุนเวียนที่ได้รับการสนับสนุนจาก SIF ที่หมุนเวียนกลับมาคืนที่เครือข่าย จำนวน 150,000 บาท มาเป็นทุนเริ่มต้นในการจัดสวัสดิการแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากสวัสดิการการค้ำประกันเงินกู้ให้ได้เฉพาะกลุ่มคณะกรรมการที่กู้เงินจากเครือข่ายเท่านั้น และสมาชิกที่เข้าร่วมจะได้รับเงินช่วยเหลือเมื่อเสียชีวิต ในระยะหลังสมาชิกให้ความสนใจน้อยลงและส่งเงินสมทบไม่สม่ำเสมอ และลาออกจากกองทุน ส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชบเซาระยะหนึ่ง จนกระทั่งกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตบางซื่อ มีการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวอีกครั้ง เมื่อแกนนำเครือข่ายและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้ร่วมกันจัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2548 รวมทั้งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับแกนนำชุมชนต่างๆ ในเขตบางซื่อ เพื่อหาแนวทางในการตั้งกองทุนสวัสดิการวันละบาท โดยมีตัวแทนจากชุมชนต่างๆ เข้าร่วมประมาณ 26 ชุมชน จากชุมชนทั้งหมด 49 ชุมชน และเริ่มทำการก่อตั้งภายใต้ชื่อ “กองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ” และดำเนินการตั้งจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาเกือบ 5 ปี

จะเห็นได้ว่า ชุมชนเขตบางซื่อภายใต้คณะกรรมการเครือข่ายแต่ละชุมชนที่ทำงานร่วมกัน จนกระทั่งเป็นกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อนั้น ได้ผ่านประสบการณ์การจัดสวัสดิการชุมชนมาอย่างยาวนาน และสามารถดำเนินการจัดตั้งกองทุนฯ ที่สามารถจัดสวัสดิการครอบคลุมอย่างครบวงจรตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้กับชุมชนที่เป็นสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการบริหารงานกองทุนก็ได้รับการริเริ่มจากหน่วยงานภาครัฐจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ทำให้ได้รับความเชื่อมั่นทั้งด้านความคิด งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน และการรับรองสถานภาพของกองทุน ผู้วิจัยให้ความสนใจในการศึกษา “ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ชุมชนวัดเชิงหวาย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร” โดยผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะชุมชนวัดเชิงหวายแทนชุมชนทั้งหมด เนื่องจากกองทุนสวัสดิการฯ เขตบางซื่อ ดังกล่าว มีโครงสร้างสมาชิกส่วนใหญ่มาจากสมาชิกเดิมของกลุ่มออมทรัพย์พัฒนาชุมชนวัดเชิงหวายมากกว่าชุมชนอื่นๆ ประกอบกับกลุ่มออมทรัพย์พัฒนาชุมชนวัดเชิงหวายได้ดำเนินการมามากกว่า 14 ปี ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน 2537 และมีการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์มาอย่างต่อเนื่องก่อนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ซึ่งถือว่าชุมชนวัดเชิงหวายมีความเข้มแข็งและชุมชนมีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมกับการออมทรัพย์ของ

ชุมชนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และมีความ ต่อเนื่องกับการมีส่วนร่วมในฐานะเป็นสมาชิกของ กองทุนสวัสดิการฯ วันละ 1 บาท ในอีกทางหนึ่งด้วย

จากผลการศึกษาเรื่อง “ศึกษาความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ชุมชนวัดเชิงหวาย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงภายในและภายนอกที่มีผลต่อสถานะความมั่นคงของ กองทุนในอนาคต พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากองทุนสู่ ความยั่งยืน สามารถสรุปเป็นประเด็นย่อยต่างๆ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยเสี่ยงภายใน

1.1 ความเสี่ยงด้านประชากรของสมาชิกกองทุนฯ

- สมาชิกกองทุนฯ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งมีแนวโน้มสัดส่วนของการเป็นผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) สูงกว่าชายอย่างชัดเจน โอกาสด้านความเสี่ยงจากการทุพพลภาพมากกว่าเพศชาย การขยายตัวของความเจ็บป่วยในประชากรไทยและผู้สูงอายุหญิงไทยมีสุขภาพที่ แย่กว่าผู้สูงอายุชาย ส่งผลให้ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตของกองทุนในแง่ของการหา มาตรการรองรับ บภาระค่าใช้จ่ายสวัสดิการด้านบำนาญในอีก 15 ปีข้างหน้า ควบคู่กับการจ่าย สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่มีแนวโน้มการเจ็บป่วยสูงขึ้นในวัยสูงอายุ

- โครงสร้างอายุของสมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี และมีช่วงวัยเจริญพันธุ์มีจำนวนน้อย ส่งผลทำให้อัตราการคลอดบุตรน้อย และส่งผลให้กองทุนฯ มีความเสี่ยงในแง่อัตราการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรรุ่นใหม่ลดลง

- อัตราการเจ็บป่วยของสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุ กองทุนฯ อาจจะพบกับปัจจัยเสี่ยงด้านอัตราการเจ็บป่วยของสมาชิก และต้องรับภาระด้านการจ่ายสวัสดิการ รักษาพยาบาลมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากแนวโน้มด้านสุขภาพของประชากรในเขตเมืองโดยเฉลี่ย มีปัญหาทางด้านสุขภาพจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ มากกว่าประชากรในเขตชนบท

- อัตราการเสียชีวิตของสมาชิกอยู่ในอัตราที่ลดลงและมีอย่างต่อเนื่องทุกปี และ เข้าถึงเกณฑ์ที่ได้รับสวัสดิการตามเงื่อนไขที่กำหนด คือ เป็นสมาชิกครบ 6 เดือน 1 วันถึง 3 ปี เสียชีวิตลงจะได้รับเงิน 6,000 บาท ทำให้ยอดรายจ่ายด้านเสียชีวิตของกองทุนให้กับสมาชิกมี จำนวนค่อนข้างสูง

- อัตราการลาออกของสมาชิกอยู่ในระดับกลาง แต่จะสูงมาเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2550 มากกว่าที่สุดเมื่อเทียบกับปีอื่นๆ เนื่องจากสมาชิกกองทุนฯ มีการย้ายถิ่นฐานการอาศัยอยู่ จำนวนมาก

- สถานะทางการเงินของกองทุน พบว่า รายรับอยู่ในระดับสมดุลกับรายจ่ายด้านสวัสดิการต่างๆ แต่ในอนาคต อาจจะประสบปัญหาเกี่ยวกับความเสี่ยงใน 2 ระดับ คือ

1) ด้านการจ่ายสวัสดิการเสียชีวิต พบว่า กองทุนฯ ต้องประสบกับการจ่าย ค่าสวัสดิการชีวิตตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกองทุนและต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้ แนวโน้มการเพิ่มจำนวนของสมาชิกเสียชีวิตอาจสูงขึ้นในอนาคตเนื่องจากโครงสร้างอายุสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-59 ปี ใกล้เคียงกับช่วงอายุการเสียชีวิตที่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย คือ อายุ 63 ปี (คำนวณจากอายุตายของสมาชิกกองทุนตั้งแต่ปี 2548-2553) ซึ่งจากการคาดการณ์ความเสี่ยงพหุทางด้านการเงินในการจ่ายสวัสดิการเสียชีวิตของกองทุนในอนาคตเมื่อเทียบกับระเบียบกองทุน พบว่า กองทุนฯ ต้องรับภาระในการจ่ายสวัสดิการเพิ่มเฉพาะเสียชีวิตเพิ่มจากเงินสมทบของสมาชิกประมาณ 4 เท่าต่อคน และประสบกับภาวะหนี้กองทุน

2) ด้านการจ่ายสวัสดิการบำนาญให้กับสมาชิกในช่วงอายุ 40-59 ปี ก่อนที่จะเข้าถึงเกณฑ์การได้รับสวัสดิการบำนาญในอีก 15 ปีข้างหน้า ในขณะที่สัดส่วนการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกอยู่ในอัตราที่ลดลง นับว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงมากที่อนาคตกองทุนจะมีประชากรเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่น้อยลงอย่างคงที่ และไม่สมดุลกับวัยสูงอายุที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น อาจเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างรุ่นได้ หากโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปเป็นสังคมชราภาพ (วรเวศม์ สุวรรณระดา, 2550, น. 44-47) ซึ่งจากการคาดการณ์ความเสี่ยงพหุทางด้าน การเงินในการจ่ายสวัสดิการบำนาญของกองทุนในอนาคตเมื่อเทียบกับระเบียบกองทุน พบว่า กองทุนฯ ต้องรับภาระในการจ่ายสวัสดิการเพิ่มเฉพาะเงินบำนาญเพิ่มจากเงินสมทบของสมาชิกเกือบ 2 เท่าต่อคน และประสบกับภาวะหนี้กองทุน

1.2 ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการกองทุนฯ

จุดแข็ง

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ ทำให้ประชาชนใน 26 ชุมชนจาก 50 ชุมชนในพื้นที่เขตบางซื่อ เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกโดยสมทบเงินเข้าเป็นสมาชิกกองทุนฯ เดือนละ 30 บาทนั้น ได้รับประโยชน์และเห็นคุณค่าของการรวมตัวกันในรูปของกองทุนผ่านแ ก่นำชุมชนในลักษณะเครือข่าย สวัสดิการชุมชนในลักษณะของการช่วยเหลือในด้านการเกิด เจ็บและตาย อาทิเช่น การได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลเวลาเจ็บป่วย ได้รับเงินช่วยเหลือเมื่อสมาชิกเสียชีวิต และการให้เงินค่าคลอดบุตรแก่สมาชิก ซึ่งการมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องยืนยันถึงหลักประกันสุขภาพและความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกได้ ตลอดจนการเป็นแหล่งสร้างความผูกพันทางจิตใจและพึ่งพาอาศัยกันของสมาชิกในชุมชนได้พอสมควร

2. จุดเด่นด้านการบริหารจัดการกองทุนฯ ของคณะกรรมการที่เน้นความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ ยึดหลักธรรมาภิบาล ในการดำเนินงานของ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ คือการเน้นนโยบายการทำงานเป็นทีม และให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและโปร่งใสโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการบริหารจัดการใดๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ การทำงานของกองทุนที่มีความเข้มแข็ง มีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การมีคณะทำงาน หรือทีมงานที่มีคุณภาพและมีอุดมการณ์เดียวกัน ไม่มีความขัดแย้งในการกำหนดทิศทางการทำงานและการปฏิบัติตามมติที่ประชุมที่ได้ตกลงไว้ นอกจากนี้ คณะกรรมการทุกคนรวมทั้งประธาน เป็นบุคลากรที่เป็นพลังขับเคลื่อนการทำงานให้กับกองทุนในทุกฝ่าย ทำให้สามารถนำมาสรุปบทเรียนในการทำงานและนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนสู่ความยั่งยืน ขึ้นอยู่กับการสร้างทัศนคติที่ดี และต้องประสานกับคณะกรรมการและผู้ นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถสื่อสารกับประชาชนในเรื่องของกองทุนฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรเสริมสร้างทักษะจิตสำนึกในด้านการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ด้วยการค้นหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนให้ได้ จึงจะทำให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ยังต้องเน้นย้ำถึงการใช้อธรรมาภิบาลในการบริหารงานเพื่อสร้างศรัทธาของประชาชน ให้หันมาร่วมมือร่วมใจ และตระหนักถึงประโยชน์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างภาคีพัฒนา เครือข่ายองค์กรชุมชน และกองทุนสวัสดิ การชุมชน อันหมายถึง ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่ควรได้รับการหนุนเสริมด้านทัศนคติและมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างทั่วถึงกัน อันจะส่งผลให้มีการบริหารงานอย่างเข้มแข็ง ถูกต้องตามหลักการ นำไปสู่ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ ได้ในที่สุด

จุดอ่อน

การทำงานของกรรมการกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาต่างๆ มากมาย ที่เป็นปัจจัยกีดขวางต่อการพัฒนาการดำรงอยู่และความมั่นคงของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ยั่งยืน อันเนื่องมาจากสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การขาดการวิเคราะห์เพื่อการบริหารความเสี่ยงทางการเงินกองทุนในอนาคต หากมีสมาชิกที่เจ็บป่วยและตายเพิ่มขึ้น ฯลฯ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่มั่นคงทางการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ต้องถูกจ่ายในอนาคต และการไม่สามารถชักนำสมาชิกที่เป็นวัยหนุ่มสาว หรือวัย

ทำงานเข้ามาเป็นสมาชิกได้มากนัก ถึงแม้ว่าจะมีสมาชิกระบายอยู่ทั่วไปในชุมชนต่างๆ เขตบาง
ซื่อ แต่กลับพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและผู้ที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพและการเสียชีวิต

2. การขาดระบบการติดตามประเมินผล ทั้งในส่วนของคณะกรรมการที่ดำเนินการจัดทำ
เอง และในส่วนของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนากองทุน
ในอนาคตได้อย่างชัดเจน

2. ปัจจัยเสี่ยงภายนอก

อุปสรรค

2.1 ด้านความต้องการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนฯ ของชุมชนวัดเชิงหวาย

ชุมชนวัดเชิงหวายส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนฯ ร้อยละ 60.5 เนื่องจาก
กองทุนฯ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชนวัดเชิงหวายซึ่งเป็นที่ตั้งของกองทุนสวัสดิการภาค
ประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ บางส่วนคิดเห็นว่า สวัสดิการกองทุนให้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า
เมื่อเปรียบเทียบกับค่ารักษาพยาบาลในปัจจุบัน อาทิเช่น การคลอดบุตร การนอนโรงพยาบาล
เป็นต้น ปัญหาความไม่มั่นใจในผลตอบแทนที่จะได้รับและความไม่มั่นใจในการทำงานของกองทุน
ตลอดจนกฎระเบียบของกองทุนฯ ในการได้รับผลประโยชน์ที่ชุมชนเมืองมักจะเปรียบเทียบกับ
กฎระเบียบจากหน่วยงานเอกชนภายนอกที่ให้สิทธิประโยชน์คุ้มค่าและน่าเชื่อถือมากกว่าการ
ดำเนินการโดยภาคประชาชนหรือชาวบ้าน นอกจากนี้ การที่ชุมชนส่วนใหญ่ได้รับสิทธิในระบบ
หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ระบบประกันสังคม ทำให้ไม่เห็นความจำเป็นในการเข้า
เป็นสมาชิกกองทุนเนื่องจากได้รับความคุ้มครองและการดูแลด้านการจ่ายค่ารักษาพยาบาลอย่าง
พอเพียง ดังนั้น กองทุนฯ ต้องประสบกับภาวะเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสมาชิกกองทุน
ลดลง และมีจำนวนสมาชิกในช่วงวัยสูงอายุมากขึ้นในขณะที่สมาชิกรุ่นใหม่ในช่วงวัยทำงานลด
น้อยลง

2.2 การสนับสนุนด้านนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐ

โอกาส

กองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท เขตบางซื่อ ได้ รับการสนับสนุนจากระดับ
นโยบายของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สนับสนุนกองทุนสวัสดิการระดับตำบลที่ใช้งบประมาณ
จากศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) โดยให้ทุนประเดิมสำหรับ
องค์กรชุมชนที่จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลละ 100,000 บาท และรับรองสถานภาพองค์กร
ชุมชน

2. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ได้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชน เช่น ร่างแผนแม่บทการพัฒนากระบวนการเงินฐานราก ซึ่งได้มีการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแผนชุมชน ยกวางแผนแม่บทพัฒนาระบบการเงินฐานราก ซึ่งตามแผนดังกล่าวได้มุ่งเน้นให้องค์กรการเงินเป็นฐานในการจัดสวัสดิการชุมชนและบูรณาการกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน โดยใช้สวัสดิการชุมชนเป็นตัวเชื่อมโยง เป็นต้น

3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้กฎหมายส่งเสริมการจัดสังคมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ทำหน้าที่ให้การรับรองและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับการส่งเสริมสนับสนุนตามกฎหมาย

4. นโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบัน สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน โดยพิจารณางบประมาณสนับสนุนในปี 2553 ในหลักการสมทบ 1:1:1 (ชุมชน : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : รัฐบาล) เพื่อเป็นกลไกในการจัดสวัสดิการให้กับพี่น้องประชาชนทั้งในชนบทและในเขตเมือง

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความยั่งยืนของกองทุนฯ

จากผลการศึกษาที่ได้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ชุมชนวัดเชิงหวาย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ควรมีการสำรวจความเหมาะสมและความต้องการในเรื่องของระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกปี โดยการระดมความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนเพื่อให้สอดคล้องสถานะทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน การประชาสัมพันธ์กองทุนฯ อย่างทั่วถึง และการรับสมัครสมาชิกเพิ่มเติมโดยใช้พื้นที่ที่ชุมชน โรงเรียนหรืองานประเพณีทางศาสนา แต่ก็ไม่อาจสร้างแรงจูงใจของประชาชนที่จะเข้าเป็น สมาชิกจากสิทธิประโยชน์ที่ตั้งไว้กฎระเบียบมากนักเพราะประชาชนมีตัวเลือกใช้สวัสดิการที่หลากหลาย เข้าถึงได้ง่าย และมีหลักประกันความมั่นคงในการเงิน กองทุนไม่มีแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์หรือทำการวางแผนทางการตลาดเพื่อรับสมัครเพิ่ม และความไม่แน่นอน ของรายได้ของประชาชนซึ่งเป็นเหตุผลที่ยังไม่ตัดสินใจเข้าสมัครเป็นสมาชิก ฯลฯ

2. การสร้างความตระหนักถึงปัญหาด้านความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อกองทุนฯ ซึ่งมีความสำคัญในแง่ของการหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ยั่งยืนและมั่นคงมากขึ้น คณะกรรมการจึงควรจัดให้มีการหารือเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนากองทุนอย่างจริงจัง โดยเชิญนักวิชาการและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนากองทุนฯ อันนับว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่จะทำ

ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถเป็นตัวอย่างของการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน กองทุนสวัสดิการชุมชนในอดีตที่มีผลสรุป ที่น่าจะนำมาเป็นบทเรียนและแนวทางในการที่จะขยายผลและพัฒนาการทำงานกองทุนสวัสดิการชุมชนไปสู่เขตอื่นๆ ที่จะพิจารณาจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในอนาคตต่อไปได้

3. บทบาทของภาครัฐบาลและภาคที่ ๓ องถินในการสนับสนุนการดำเนินการของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชน นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมทางการเงินของรัฐบาลแล้ว ภาครัฐควรมีการสนับสนุนการดำเนินการของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชน โดยเฉพาะประเด็นการสร้าง ความแข็งแกร่งในการบริหารจัดการความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือขอ กองทุน ซึ่งทั้งองถินต้องเข้ามาช่วยในการจัดการความรู้และสร้างระบบการตรวจสอบให้กับชุมชน รวมถึงหลักคิดเกี่ยวกับการออมและบำนาญคณิตศาสตร์ประกันภัย ความรู้ด้านการลงทุน ความเสี่ยงภัย หรือการทำแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่างๆ ที่มีต่อสภาพ ทางการเงินของกองทุน

4. พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เช่น ระบบการบริหารจัดการ การจัดทำระบบบัญชี โดยการส่งเสริมให้คณะกรรมการกองทุนได้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานยังหน่วยงานกองทุนที่ประสบความสำเร็จ

ระดับนโยบาย

1. ควรสร้างความเข้าใจให้กับสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร เรื่องการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทที่ภาคประชาชนดำเนินการอยู่ โดยการสร้างเวทีทำความเข้าใจในการก่อตั้งและดำเนินการของกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งเมื่อสำนักงานเขตได้รับรู้ เข้าใจ มีส่วนร่วมในการจัดตั้งแต่ต้น และพยายามหาวิธีการสนับสนุนจะก่อให้เกิดการร่วมมือประสานงานระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น และชุมชน ได้อย่างดี

2. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน อาทิเช่น การออกข้อบัญญัติในส่วนที่สำนักงานเขตต้องเข้ามามีส่วนร่วมตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ .ศ. 2550 เพื่อทางสำนักงานเขตได้ตระหนักถึงบทบาทในการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนอย่างถูกกฎหมาย โดยไม่ขัดแย้งการทำงานระหว่างท้องถิ่นและชุมชนในอำนาจการปกครองเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

